

Reactie

Wijziging Omgevingsregeling eDNA als erkende maatregel

De isolatieopgave en energietransitie in Nederland is urgent en staat onder druk. Antea Group herkent de problematiek. Om de klimaatdoelstellingen te halen, is het verduurzamen van onze woon- en werkomgeving van groot belang. Ook de biodiversiteit en de natuur staan onder druk. Ecologisch onderzoek speelt een essentiële rol in het beschermen van de biodiversiteit en het voorkomen van negatieve effecten op beschermde soorten.

Antea Group is voorstander van innovatie, nieuwe technologieën en onderschrijft het belang hiervan voor de ecologische sector om onderzoeken, efficiënter, betrouwbaarder en beter te maken. Innovatie kan de kwaliteit van onderzoek en advies verhogen en daarbij de (maatschappelijke) kosten verlagen. eDNA onderzoek is een veelbelovende techniek. Het kan in de toekomst een belangrijke rol vervullen in het onderzoek naar diverse (beschermde) soorten, waaronder ook gebouwbewonende soorten als vleermuizen.

De omgevingsregeling *‘soortenDNA als erkende maatregel ter invulling van de specifieke zorgplicht bij de isolatie van de thermische schil van gebouwen’* is gepubliceerd en staat open ter internetconsultatie. Antea Group licht haar zienswijze in voorliggende reactie toe.

Onderbouwing cruciaal voor betrouwbaarheid

Gedegen, innovatie methodes kunnen een waardevolle bijdrage leveren aan ecologisch onderzoek naar diverse soortgroepen. Reeds bestaande eDNA onderzoeken naar andere soorten hebben aangetoond van toegevoegde waarde te zijn. Antea Group staat daarom overwegend positief ten aanzien van eDNA onderzoeksmethodieken als instrument in de toolbox van een deskundig ecooloog. Antea Group benadrukt dat nieuwe methodes voor onderzoek daarbij zowel juridisch als ecologisch goed onderbouwd, uitvoerbaar en verantwoord moeten zijn.

In de reeds uitgevoerde onderzoeken en pilots ziet Antea Group onvoldoende onderbouwing voor deze eDNA methode voor vleermuizen. Wanneer een nieuwe methode te snel wordt ingezet zonder uitvoerige, onafhankelijke en wetenschappelijke onderbouwing, is er een risico voor de staat van instandhouding voor vleermuizen.

Antea Group ziet de eDNA methode als een veelbelovende toevoeging aan de huidige mogelijkheden voor onderzoek voor ecologen, met enkele mogelijke toepassingen op korte termijn. Deze toepassingen zijn niet beperkt tot de isolatieopgave. Antea Group concludeert na zorgvuldige afweging echter dat het op dit moment nog te vroeg is om de eDNA-methode zoals voorgesteld als erkende standaard op te nemen. Wij zetten onze overwegingen uiteen:

1. Wetenschappelijke onderbouwing

Om de eDNA-methode als erkende standaard in te zetten, is een gedegen wetenschappelijke onderbouwing noodzakelijk. De wetenschappelijke onderbouwing is op dit moment te beperkt. De onderzoeksomvang betreft een kleine steekproef.

De significantie van de resultaten is daardoor te beperkt. Daarbij is niet duidelijk geworden of detectie van alle vleermuissoorten mogelijk is en hoe zeker de detectie op soortsniveau precies is.

De onderbouwing voor de eDNA techniek voor het vaststellen van verblijfplaatsen van zeldzamere soorten is vanuit de rapporten van Unitura en Datura onvoldoende.

De detectiekans wordt beïnvloed door de houdbaarheid van DNA. De afbraak van DNA en het effect hiervan op de resultaten van is zeer summier, in een beperkte proefopzet onderzocht en onduidelijk. Daarnaast is onduidelijk onder hoe klimatologische omstandigheden, seizoenen en tijd invloed hebben op de afbraak van DNA en daarmee op de detectiekans. Een uitgebreidere studie is noodzakelijk voor een gedegen wetenschappelijke onderbouwing.

Om tot een effectieve en betrouwbare onderzoeksmethode te komen, is verder onderzoek noodzakelijk, met name naar zeldzamere soorten, de diversiteit in seizoenen en

2. Inzetbaarheid van de methode

De kaders en randvoorwaarden voor bemonstering en analyse zijn onvoldoende duidelijk. Borging van een juiste uitvoering van de bemonstering op locatie en analyse van de monsters is essentieel voor de betrouwbaarheid van het onderzoek. Het is op dit moment niet voldoende aannemelijk dat de bemonstering in alle gevallen ook afdoende kan worden uitgevoerd. Bij grotere en/of complexere gebouwen is het lastig alle potentiële invliegopeningen te bemonsteren. Er wordt niet nader gespecificeerd voor welk type gebouwen en welke grootte van gebouwen de methode toepasbaar is.

Er worden geen eisen gesteld aan de deskundigheid van de onderzoeker op het gebied van monsterafname en ecologische kennis van vleermuizen. Wanneer potentiële invliegopeningen niet of niet goed worden bemonsterd, is het onderzoek niet dekkend voor de onderzoekslocatie. Hierdoor is een risico op vals-negatieve resultaten. Dit brengt voor initiatiefnemers juridische en ecologische risico's met zich mee.

Daarnaast wordt gesproken over de thermische schil van gebouwen. Het onderzoek van Datura en Unitura voorziet onderzoek naar gevels en spouwmuren. De thermische schil van gebouwen betreft meer dan enkel gevels en spouwmuren. De effectiviteit en toepasbaarheid van de eDNA methode voor andere delen van de thermische schil van een gebouw, zoals daken of vloeren, is onbekend.

3. Toepassing en interpretatie van resultaten

De toepassing, interpretatie en betrouwbaarheid van resultaten in vergelijking met en in relatie tot conventionele onderzoeksmethoden is van essentieel belang, zowel voor de juridische onderbouwing als de ecologische effecten van het voornemen. De detectie van eDNA zegt voldoende over de aanwezigheid van vleermuizen, maar toont nog onvoldoende aan om welk type verblijfplaats van vleermuizen het gaat en hoe groot de aanwezige populatie vleermuizen is.

De interpretatie van de ecologische relevantie bij het aantonen van de aanwezigheid van eDNA is complex en kan enkel worden uitgevoerd door een deskundig ecooloog. Indien aan de hand van aangetoond eDNA onvoldoende duidelijkheid bestaat over het type verblijfplaats en/of de aanwezige soort, dient nader onderzoek plaats te vinden volgens conventionele, geschikte onderzoeksmethoden.

4. Zorgplicht

Met de toepassing van de genoemde eDNA methode wordt vastgelegd dat de regeling voldoet aan de specifieke zorgplicht. Dit is niet juist. Slechts voor vleermuizen wordt voldaan en hierbij slechts ten dele. Ook andere soorten kunnen gebruik maken van de thermische schil van gebouwen en hier verblijfplaatsen hebben. Hierbij valt te denken aan vogels als gierzwaluwen en huismussen. Dit dient in acht te worden genomen bij het toetsen aan de specifieke zorgplicht.

Conclusie

Antea Group pleit voor een zorgvuldige, goed onderbouwde en gefaseerde aanpak en implementatie van de eDNA methode en de regeling niet door te voeren. Een verdere uitwerking van de eDNA onderzoeksmethode voor vleermuizen is noodzakelijk. Wij adviseren daarom:

- Uitgebreidere en onafhankelijke aanvullende studies te verrichten naar de effectiviteit en betrouwbaarheid van de methode;
- Dit uit te voeren met een branche brede vertegenwoordiging, samenkomend in een nader in te stellen brede expertgroep;
- Met deze expertgroep de methode en aanvullende studies te evalueren;
- Met de branche duidelijke richtlijnen te ontwikkelen voor de inzet en interpretatie van deze methode;
- Huidige onderzoeksmethoden voor vleermuisdetectie te handhaven en erkennen.

De adviseurs van Antea Group blijven onverminderd werken om met een natuurinclusieve en pragmatische blik de wereld van morgen elke dag een beetje mooier te maken.